

STEČAJ

in škoda povzročena s stečajem

Predmet: Pravo

KAZALO

1. Kaj je stečaj	2
2. Osebni stečaj.....	2
3. Stečajni postopek in organi stečajnega postopka.....	3
3.1. Subjekti in objekt stečajnega postopka.....	3
3.2. Upniški odbor.....	4
3.3. Stečajni senat.....	4
3.4. Predsednik stečajnega senata.....	5
4. Stečajni upravitelj.....	5
5. Popis dolžnikovega premoženja.....	5
6. Začetek stečajnega postopka.....	6
6.1. Pravne posledice začetka stečajnega postopka.....	7
6.1.1. Pravna opravila v stečajnem postopku.....	8
6.2. Oblikovanje stečajne mase.....	9
7. Prenehanje dela delavcev.....	10
8. Ugasnitev dolžnikovih računov.....	10
9. Zapadlost terjatev in sprememba nadenarnih terjatev.....	10
10. Prodaja stečajnega dolžnika.....	11
11. Vnočevanje dolžnikovega premoženja.....	11
12. Poplačilo upnikov.....	11
12.1. Izločitvene, ločitvene in izpodbojne pravice upnikov.....	12
13. Prisilna poravnava v stečaju.....	12
13.1. Skrajšani postopek stečaja.....	12
14. Oškodovanost s stečaji.....	13
14.1. Stroški stečaja.....	14
15. Dolžina trajanja stečajnega postopka.....	15
16. Povzročena škoda, ker stečaj nad podjetjem ni uveden.....	16

UVOD

Spoštovani!

Pred vami je seminarska naloga Stečaj in oškodovanost s stečajem. V njej vam bi želel predstaviti področje, ki sem ga pred pisanjem te naloge poznal le iz dnevnega tiska in televizije.

Zanimalo me je, kaj je to *stečaj* in zakaj ima ta beseda tako negativen prizvok?

Moj namen je na kratko se seznaniti s to temo in poiskati odgovore na moja vprašanja.

V seminarski nalogi sem opisal nekaj osnovnih pojmov in pravil stečaja, ter skušal prikazati, kako vpliva na ljudi, ki so bili zaposleni v podjetjih v stečaju. Zadnje čase je stečajev sorazmerno veliko, tudi zaradi gospodarske krize, ki nas je doletela in mislim, da za večino ljudi ni jasno kaj se zgodi z podjetjem, ki je v stečaju, še posebno za zaposlene, ki si služijo kruh v tem podjetju in kaj se zgodi z premoženjem. V veliko pomoč mi je bila literatura na to temo, ki sem jo našel večinoma na internetu, saj je ta tema zadnje čase zelo razširjena.

1. KAJ JE STEČAJ

Stečaj je z zakonom urejena oblika prenehanja gospodarskih subjektov. V sistemu slovenskega gospodarskega prava ureja stečaj Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji .([126/2007-ZFPPIPP](#))

Ta zakon določa razloge za začetek stečaja in postopek ki ga vodi sodišče ob sodelovanju upnikov stečajnega dolžnika.

Osnovni smoter, oziroma namen tega zakona pa je, da bi se saniral gospodarski subjekt, ki ima finančne težave.

Danes se odstopa od klasičnega pojmovanja stečaja kot edine možnosti in se poskuša v okviru INSOLVENČNEGA prava predvsem rešiti gospodarski subjekt v krizi s pomočjo upnikov, ker je stečaj najslabši način poplačila.

Temeljni razlog za stečaj je insolventnost dolžnika, to pa je le drug izraz za neuspeh v gospodarstvu.

Za boljše razumevanje pa moramo razlikovati pojma nelikvidnost in insolventnost. Pri nelikvidnosti gre običajno za časovno krajše pomanjkanje sredstev na bančnem računu, insolventnost pa pomeni dejansko nesposobnost dolžnika, da v daljšem obdobju poplača dospele denarne obveznosti. Velikokrat pa se zgodi, da prav nelikvidnost kaže na verjetno insolventnost.

Pri stečaju pride do razprodaje premoženja in to je res najslabši način poplačila upnikov, je tudi najmanj učinkovit in ima številne negativne posledice. Vedeti moramo, da je stečaj kot postopek na sodišču zelo drag in v današnjem času neprimeren zato, ker je vrednost podjetja v funkciji večja kot je vrednost premoženja podjetja. V stečajnem postopku se vnovči izključno le vrednost premoženja. Vse druge vrednosti, kot so položaj na trgu, organizacija, poslovni stiki...itd, pa se seveda izničijo in upniki ne pridobijo nobenih koristi.

2. OSEBNI STEČAJ

V veljavo je stopil zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju, s katerim se uvajata dva nova pravna instituta, ki ju doslej v slovenskem pravu še nismo poznali. Gre za postopek **osebnega stečaja** in stečaja zapuščine.

Pravila o postopku osebnega stečaja se uporabljajo za stečaj vsake fizične osebe, tako za podjetnika kot za zasebnika in potrošnika. Postopek osebnega stečaja pa predlaga tako sam prizadolžen dolžnik kot tudi upniki. Stečajnega dolžnika pri vseh poslih, ki so potrebni za izvedbo postopkov osebnega stečaja, zastopa upravitelj. O začetku stečajnega postopka pa odloča sodišče.

Medtem ko se je po prejšnji ureditvi stečaj samostojnega podjetnika oz zasebnika (zdravnika, odvetnika, notarja od posameznika, ki opravlja zasebno dejavnost) vodil po enakih pravilih kot stečaj gospodarske družbe, se po novem vodi kot osebni stečaj, to je po pravilih, ki veljajo za stečaj potrošnika.

Jedro težave naj bi bilo v tem, da z uvedbo stečajnega postopka proti samostojnemu podjetniku njegovo podjetje preneha, podjetnik kot fizična oseba pa mora izpolniti obveznosti do upnikov. Ker je njegovo podjetje ugasnilo, si mora poiskati zaposlitev, kar pa je težko. Podjetnik ima namreč značilne osebne lastnosti, denimo samostojnost, inovativnost - če ne bi bilo tako, sploh ne bi odprl podjetja, ampak bi že prej poiskal službo. Upniki bi bili torej verjetno veliko bolj poplačani, če bi podjetnik obveznost izpolnjeval prek svojega podjetja.

Podjetnik je pri poslovanju izpostavljen raznim tveganjem, denimo zaradi neplačnikov, negotovosti na trgu, težav pri izvedbi naložb, spremembam predpisov in podobnemu - in zato njegovega položaja ni mogoče enačiti s položajem potrošnika, ki se prezadolži zaradi zadovoljevanja osebnih potreb.

Prednosti in slabosti osebnega stečaja za dolžnika

PREDNOSTI:

- Ublaži negotovost in stres, ki ju prinaša pritisk številnih upnikov.
- Po objavi stečaja tretja stran prevzame administracijo, odločanje in postopek plačevanja dolgov.
- Dolžniki v osebnem stečaju običajno plačajo manj, kot če se dogovorijo za katero od drugačnih možnosti poravnave dolgov.
- Upniki se morajo sprijazniti z dejstvom, da bodo dobili manj denarja, kot jim ga dolguje dolžnik.
- Upniki si v času postopka praviloma ne morejo premisliti in spremeniti zahtev.
- Ko so dolgovi enkrat v postopku stečaja, se jih običajno večji del
- odpiše, upniki pa ne morejo pozneje zahtevati poplačila.

SLABOSTI:

- Dolžnik bo izgubil večji del oprijemljivega premoženja.
- Če ima dolžnik lastniški delež v svojem domu, bo ta verjetno prodan, saj se unovči vse, kar ni izvzeto iz izvršbe. Delež v hiši je rubljiv in se bo prodal.
- Če je dolžnik lastnik podjetja, bo to prodano; če se bo prodalo
- premoženje podjetja, bodo praviloma odpuščeni tudi delavci. Če pa se proda delež (delnice, poslovni delež), potem podjetje lahko deluje naprej pod lastnino drugega. Razen prodaje so še druge možnosti, denimo prenos dobička na upnike in podobno.
- Oseba v stečaju brez soglasja sodišča ne more odpreti transakcijskega računa, najeti posojila ali dati poroštva niti se ne more odpovedati dediščini ali drugim premoženjskim pravicam.
- Dolžnik se mora sprijazniti z natančnimi pregledi vseh njegovih
- finančnih transakcij.
- • Stečajnemu upravitelju mora dolžnik sporočiti vsakršno spremembo, ki se nanaša na njegovo premoženje in naslov bivališča.
- • Nekatero terjatve ne morejo biti odpisane (obveznosti vzdrževanja). Če je dolg nastal s prevaro, bo rok odplačila drugačen ali pa sodišče sploh ne bo dovolilo stečaja.
- • Če je deležnikov na enem dolgu več, lahko upnik za poplačilo dolga še vedno terja tiste, ki niso v postopku osebnega stečaja; zlasti osebni stečaj ne vpliva na poroke, ki morajo v celoti plačati dolg (denimo porok na menici ali drugi zavezanec na menici). Osebni stečaj zajame le individualnega dolžnika in se ne oprostí dolg kot tak, temveč obveznost posameznika.

3. STEČAJNI POSTOPEK IN ORGANI STEČAJNEGA POSTOPKA

Stečajni postopki so:

1. stečajni postopek nad pravno osebo,
2. postopek osebnega stečaja in
3. postopek stečaja zapuščine.

Vsa pravna opravila in pravna razmerja pri prenehanju družbe v stečaju imenujemo stečajni postopek.

Celotno ureditev razmerij, ki nastanejo z uvedbo in začetkom stečajnega postopka ureja zakon z določbami, ki jih štejemo v materialno stečajno pravo in z določbami, ki jih štejemo v procesno stečajno pravo. (formalno stečajno pravo).

Materialne določbe urejajo razmerja med upniki in stečajnim dolžnikom in razmerja med posameznimi upniki stečajnega dolžnika ob izplačilu njihovih terjatev.

Med materialne določbe štejemo tudi tiste, ki se nanašajo na pravice in dolžnosti stečajnih organov(zakon nalaga izvedbo plačila upnikom) in pravice in dolžnosti stečajnega dolžnika. Formalne določbe pa urejajo način poslovanja sodišča in postopek uresničevanja pravic in dolžnosti upnikov in stečajnega upravitelja.

3.1. SUBJEKTI IN OBJEKTI STEČAJNEGA POSTOPKA

Subjekti stečajnega postopka so stečajni dolžnik, stečajni upravitelj, stečajno sodišče in upniki oziroma upniški odbor. Stečajni upravitelj je dolžnikov zakoniti zastopnik, na katerega preidejo vsa upravičenja in pooblastila organov upravljanja in vodenja podjetja. Poleg drugih pogojev, ki jih mora izpolnjevati, mora opraviti tudi poseben strokovni izpit in pridobiti dovoljenje za opravljanje te funkcije. Zaradi zavarovanja koristi upnikov v stečajnem postopku stečajni senat ustanovi upniški odbor razen, če je stečajna masa neznatna ali če bi to pripeljalo do znatnega povečanja stroškov stečajnega postopka. Upniški odbor zahteva in obravnava poročilo stečajnega upravitelja o poteku stečajnega postopka in o stanju stečajne mase, ima pravico ugovarjati zoper delo stečajnega upravitelja in delo predsednika stečajnega senata, predlaga odstavitev stečajnega upravitelja in imenovanje novega, daje mnenja o vnovčenju dolžnikovega premoženja in mnenja v zvezi z nadaljevanjem začelih poslov in sklepanjem novih poslov.

Objekt stečajnega prava je stečajna masa, ki se oblikuje z dnem začetka stečajnega postopka in zajema vse premoženje, ki ga ima dolžnik ob začetku stečajnega postopka ter se povečuje s premoženjem, ki ga pridobi do njegovega zaključka. ZPPSL priznava upniku izločitveno, ločitveno in izpodbojno pravico. Upnik, ki je imetnik lastninske pravice na stvari v stečajni masi, ima izločitveno pravico. Ločitveno pravico ima upnik, ki ima svojo terjatev zavarovano z zastavno pravico ali pa na podlagi pridržne pravice. Ločitvene pravice nehalo veljati, če so pridobljene v zadnjih dveh mesecih pred dnevom začetka stečajnega postopka. Če je dolžnik v zadnjem letu pred začetkom stečajnega postopka s pravnimi dejanji oškodoval določene upnike oziroma dajal posebne ugodnosti posameznim upnikom, lahko v šestih mesecih od dneva objave začetka stečajnega postopka v Uradnem listu RS, najpozneje pa do glavnega razdelitvenega naroka, če je opravljen pred iztekom šestih mesecev, stečajni upravitelj ali

upnik s tožbo izpodbija takšna pravna dejanja. Upnik lahko vloži tožbo le, če je vedel ali bi moral vedeti za dolžnikovo slabo finančno stanje.

3.2. UPNIŠKI ODBOR

Upniški odbor ustanovi stečajni senat, da se zavarujejo koristi upnikov.

- ustanovi se na zahtevo upnikov!

Število članov upniškega odbora določi stečajni senat in mora biti liho in najmanj pet. Eden od članov upniškega odbora mora biti predstavnik sveta delavcev (delavski zaupnik), ki so zaposleni pri stečajnem dolžniku. Izvolijo se praviloma na prvem naroku za preizkus terjatev. Pravico do udeležbe v upniškem odboru imajo vsi upniki katerih terjatve so v celoti ugotovljene in verjetne.

Odbor opravlja svoje delo na sejah, ki jih vodi eden izmed članov upniškega odbora. Na sejah sta prisotna tudi predsednik stečajnega senata in stečajni upravitelj, vendar sta oba brez glasovalne pravice.

Delo upniškega odbora je :

- obravnavati poročila stečajnega upravitelja,
- ima pravico pregledati poslovne knjige in celotno dokumentacijo stečajnega dolžnika,
- ima pravico ugovarjati zoper delo stečajnega upravitelja in zoper delo predsednika stečajnega senata,
- lahko predlaga odstavitev in imenovanje novega stečajnega upravitelja,
- daje stečajnemu senatu mnenje o vnovčevanju dolžnikovega premoženja,
- daje stečajnemu senatu mnenje v zvezi z nadaljevanjem začetih poslov in sklepanjem novih poslov.

Upniški odbor mora upnike na njihovo zahtevo obveščati o poteku stečajnega postopka in o stanju stečajne mase.

3.3. STEČAJNI SENAT

Stečajni senat sestavljajo trije sodniki, od katerih je eden predsednik senata.

74. člen Ur.L. RS št 67/93 o stečajnem senatu govori:

Stečajni senat:

1. odloča o začetku stečajnega postopka,
2. odloča o ugovorih stečajnega upravitelja in upnikov zoper odredbe predsednika stečajnega senata,
3. določa nujne posle, ki se dokončajo med stečajnim postopkom,
4. potrjuje predračun stroškov stečajnega postopka in določa nagrado za delo stečajnega upravitelja,

5. postavlja in odstavlja stečajnega upravitelja,
6. potrjuje osnutek glavne razdelitve in izda sklep o glavni razdelitvi stečajne mase,
7. izda sklep o zaključku stečajnega postopka,
8. opravlja tudi drugo delo, ki ga določa zakon.

Stečajni senat lahko po uradni dolžnosti, na ugovor ali predlog spremeni odločitve predsednika stečajnega senata ali stečajnega upravitelja, če ugotovi, da so nezakonite ali nesmotrne.

3.4. PREDSEDNIK STEČAJNEGA SENATA

Predsednik stečajnega senata je pristojen za vsa vprašanja v zvezi z izvedbo stečajnega postopka, nadzoruje poslovanje stečajnega upravitelja in mu daje navodila, ki so zanj obvezna.

Zoper odredbe predsednika stečajnega senata lahko vložijo stečajni upravitelj, upniški odbor v treh dneh po prejemu odredbe ugovor pri stečajnem senatu.

4. STEČAJNI UPRAVITELJ

Za stečajnega upravitelja se določi oseba, ki je glede na naravo in obseg stečajne ter ostale okoliščine primera strokovno usposobljena in v katere nepristranost in poštenost ni mogoče dvomiti. Postavi (imenuje) se z sklepom o začetku stečajnega postopka. Ob prevzemu dolžnosti poda stečajni upravitelj pred predsednikom senata izjavo, da bo vestno opravljal svojo dolžnost.

Stečajni upravitelj ob vpeljavi v svojo funkcijo prevzame celotno dokumentacijo o poslovanju stečajnega dolžnika in sestavi posebni prevzemnopredajni zapisnik, v katerem se navedejo vse zadeve, ki so pomembne za prevzem te dolžnosti.

Osnovni namen uvajanja stečajnega upravitelja v dolžnost je, da se seznanijo s položajem in da ugotovi dejansko stanje premoženja stečajnega dolžnika.

Dolžnosti in naloge stečajnega upravitelja:

- ažuriranje knjigovodske evidence do dneva začetka stečajnega postopka,
- v soglasju s predsednikom senata mora v tridesetih dneh sestaviti načrt poteka stečajnega postopka s predračunom stroškov in terminskim planom,
- sestaviti mora komisijo za inventuro,
- sestaviti mora začetno stečajno bilanco,
- skrbeti kot dober gospodar za vodenje poslov stečajnega dolžnika,
- skrbeti za izterjavo terjatev stečajnega dolžnika,
- vnovčiti stvari dolžnika, ki spadajo v stečajno maso,
- sestaviti v soglasju s predsednikom stečajnega senata osnutek glavne razdelitve in osnutek zaključne bilance.

Stečajni upravitelj ima pravico do povračila nujnih stroškov in do nagrade za delo. O povračilu nujnih stroškov lahko stečajni senat odloča med postopkom, o nagradi pa ob zaključku stečajnega postopka.

Vsakemu udeležencu v stečajnem postopku stečajni upravitelj odgovarja za škodo, če jo zgrešil namenoma ali iz malomarnosti. Če pa je stečajni upravitelj ravnal po navodilu predsednika stečajnega senata, potem za nastalo škodo ni odgovoren, razen, če je na goljufiv način izposloval odobritev ali navodilo.

5. POPIS DOLŽNIKOVEGA PREMOŽENJA

Potrebno je narediti poročilo o stanju dolžnikovega premoženja, ki mora biti priloženo predlogu za začetek postopka, če je dolžnik sam predlagatelj, ali priložiti izjavo o razlogih za začetek postopka ali naroku, če je predlagatelj druga oseba. Poročilo je potrebno, če gre za fizično osebo, ki ni podjetnik in ki ne rabi voditi poslovnih knjig in evidenc osnovnih sredstev, iz katerih bi bilo mogoče ugotoviti premoženjsko stanje. Poročilo mora vsebovati vse premoženje dolžnika, podatke o transakcijskih računih, podatke o skupnem mesečnem znesku plače, pokojnine ali drugih rednih prejemkov ter njihovih izplačevalcih z izjavo, da je v popisu navedeno vse premoženje dolžnika in vse računi, za katere ve. Podpis na poročilo mora biti notarsko overjen.

Dolžnik je dolžan na zahtevo upravitelja ali sodišča dati vsa pojasnila in dokumente o svojem premoženju in poslih, ki jih je izvedel v zadnjih treh letih pred uvedbo osebnega stečaja. Upravljavci zbirke podatkov so upravitelju dolžni posredovati podatke na njegovo zahtevo (banke, DURS, KDD ipd.).

6. ZAČETEK STEČAJNEGA POSTOPKA

Predlog za začetek stečajnega postopka lahko vloži **dolžnik, upnik ali osebno odgovorni družbenik** pri osebnih družbah. Upnik mora izkazati z verodostojno listino obstoj dospele terjatve, in da dolžnik nima sredstev za plačilo. Predlagatelj mora dokazati, da je dolžnik plačilno nesposoben ali prezadolžen in dati predujem za kritje stroškov postopka, katerega višino določi sodišče.

Status pravne osebe se ne spreminja. Družba oziroma dolžnik kot pravna oseba ne preneha obstajati z začetkom stečajnega postopka. Prenehanje statusa pravne osebe nastopi šele z dnem vpisa o zaključku stečajnega postopka v sodni register.

Po vložitvi predloga za začetek stečajnega postopka stečajni senat lahko na predlog upnika, ki **verjetno izkaže svojo terjatev do dolžnika, z začasno odredbo** omeji pravice dolžnikovih pooblaščenih oseb za opravljanje pravnih poslov in ustavi izplačila z dolžnikovega računa, razen izplačil izhodiščnih plač delavcem, ter določi svoje predhodno soglasje za veljavnost odločitev organov dolžnika, ki se nanašajo na razpolaganje z njegovimi sredstvi.

Omenjene omejitve poslovanja dolžnika se vpišejo v sodni register in se o tem obvesti tudi organizacija, ki opravlja za dolžnika posle plačilnega prometa.

Zakon pooblašča stečajni senat, da tudi po uradni dolžnosti (brez predloga upnika) omeji poslovanje dolžnika, če ugotovi, da bi lahko bili s poslovanjem dolžnika oškodovani upniki. Začetek stečajnega postopka je povezan z narokom za obravnavo, na katerem stečajni senat ugotavlja, ali so podani pogoji za začetek stečajnega postopka.

Materialno pravne predpostavke stečajnega postopka so:

- obstoj pasivne stečajne sposobnosti dolžnika,
- obstoj stečajnega razloga,

- obstoj sredstev za oblikovanje stečajne mase in
- obstoj vsaj dveh stečajnih upnikov.

Procesne predpostavke stečajnega postopka pa so:

- obstoj predloga za uvedbo stečajnega postopka,
- predložitev dokazov o verjetnem obstoju stečajnega razloga,
- založitev predujma za kritje stroškov stečajnega postopka,
- ugotavljanje eko
- nomskofinančnega stanja dolžnika in
- izvedba naroka za ugotovitev pogojev za začetek stečajnega postopka.

Na naroku so prisotni predlagatelj, dolžnik in po potrebi tudi izvedenci in priče. Če stečajni senat ugotovi na naroku ali najpozneje v treh dneh, da so podani razlogi za začetek stečajnega postopka, izd sklep, s katerim se stečajni postopek začne ali se zavrne.

Za začetek stečajnega postopka je zlasti pomembno obveščanje upnikov z oklicem. Oklic se nabije na oglasno desko sodišča in objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Oklic mora biti nabit na oglasno desko tistega dne, ko je bil izdan sklep o začetku stečajnega postopka. Od dneva nabitja sklepa na oglasni deski sodišča začnejo teči tudi pravne posledice stečajnega postopka. Osnovni namen oklica je obvestiti upnike o začetku stečajnega postopka, zato se oklic objavi tudi v Uradnem listu RS. Zoper sklep o začetku stečajnega postopka je možna pritožba, vendar le-ta ne zadrži izvršitve sklepa.

6.1. PRAVNE POSLEDICE ZAČETKA PRAVNEGA POSTOPKA

- prenehanje pravic poslovnega organa, zastopnika ter organov upravljanja (prenos pooblastil na stečajnega upravitelja),
- začetek oblikovanja stečajne mase,
- ustavitev izvršbe v zavarovanje in poplačilo terjatev (izvršbe, ki so v teku se prekinejo),
- nezapadle terjatve upnikov veljajo za zapadle, nedospele za dospele, nederarne za denarne, občasne za enkratne in terjatve izražene v tuji valuti veljajo za terjatve izražene in plačljive v tolarjih (začetek stečajnega postopka ne vpliva na tek obresti: za nedospele terjatve tečejo obresti po temeljni obrestni meri od začetka stečajnega postopka, za nezapadle denarne terjatve, ki se ne obrestujejo, pa tečejo obresti po temeljni obrestni meri od dneva, ko bi terjatev zapadla),
- stečajni upravitelj lahko s 15-dnevnim odpovednim rokom odpove pogodbo o zaposlitvi delavcem, katerih delo je zaradi začetka stečajnega postopka postalo nepotrebno; pred odpovedjo pogodb o zaposlitvi večjemu številu delavcev se mora posvetovati s sindikati,
- ugasnitev dolžnikovih računov in prenehanje pravice tistih, ki so bili pooblaščen za razpolaganje z dolžnikovim premoženjem (organizacija, ki opravlja za dolžnika posle plačilnega prometa, odpre na zahtevo stečajnega upravitelja nov račun, preko katerega se bo opravljal poslovanje dolžnika),

- terjatve, ki je bilo mogoče pobotati do začetka stečajnega postopka, veljajo za pobotane (po samem zakonu veljajo za pobotanje terjatev upnika, če jih je bilo mogoče do dneva začetka stečajnega postopka pobotati z nasprotno terjatvijo dolžnika; pobotajo se tudi terjatve med dolžnikom in upnikom, ki na dan začetka stečajnega postopka še niso dospele in terjatve ali nasprotne terjatve, ki se glasijo na denarni znesek; dovoljeno je tudi pobotanje, če je ena ali sta obe terjatvi pogojni; pobot ni dovoljen, če je bila terjatev odstopljena upniku v zadnjih šestih mesecih pred začetkom stečajnega postopka, upnik pa je vedel ali bi moral vedeti, da je postal dolžnik plačilno nesposoben, ali da je proti njemu predlagan začetek stečajnega postopka oziroma prisilna poravnava in, če gre za pobot med terjatvijo, ki je nastala pred začetkom stečajnega postopka in terjatvijo, ki je nastala po začetku stečajnega postopka),
- s prijavo terjatve v stečajno maso se pretrga zastaranje terjatev proti dolžniku,
- nalogi, ki jih je izdal stečajni dolžnik, izgubijo veljavnost z začetkom stečajnega postopka,
- upravičenje za odstop od dvostranskih pogodb (odstop je možen v treh mesecih po začetku stečajnega postopka in pravico do odstopa imata obe pogodbeni stranki, če pogodbe nista izpolnili oziroma ju ni nobeden od njiju v celoti izpolnil),
- uveljavljanje zasledovalne pravice in izpodbijanje pravnih dejanj (zasledovalno pravico je možno uveljaviti le, če do začetka stečajnega postopka ni blago prispelo v namembni kraj, oziroma, če ga do dneva stečajnega postopka dolžnik ni prevzel),
- dokončanje nujnih poslov (končajo se samo tisti začeti posli, ki jih je potrebno nujno opraviti, da se poveča ali prepreči zmanjšanje stečajne mase in da se z dokončevanjem teh poslov ne zavleče vnovčevanje stečajne mase; o tem, kateri posli veljajo za nujne pa odloči stečajni senat na predlog stečajnega upravitelja in po predhodnem mnenju upniškega odbora),
- nadaljevanje proizvodnje in tekočih poslov v stečaju (pod pogojem, da stečajni upravitelj vloži predlog za prisilno poravnavo ali da predloži elaborat o možnostih prodaje stečajnega dolžnika, iz katerega izhaja, da bi se zaradi prekinitve proizvodnje zmanjšala vrednost stečajnega dolžnika kot pravne osebe).

6.1.1. PRAVNA OPRAVILA V STEČAJNEM POSTOPKU

Pravna opravila v stečajnem postopku so prijavljanje terjatev, preizkušanje prijavljenih terjatev na naroku, prodaja stečajnega dolžnika, vnovčenje dolžnikovega premoženja, poplačilo upnikov in zaključek stečajnega postopka.

Upnik pridobi status stečajnega upnika šele s prijavo terjatve pri stečajnem sodišču. Upnik mora prijaviti svojo terjatev v roku **dveh mesecev** od dneva, ko je bil oklic o začetku stečajnega postopka objavljen v Uradnem listu RS. Rok je prekluziven, kar pomeni, da če svojo terjatve ne prijavi ali zamudi rok za njeno prijavo, izgubi pravico do njenega uveljavljanja v stečajnem postopku. Če je stečajni postopek nadaljevanje prisilne poravnave in so upniki že v postopku prisilne poravnave prijavi svoje terjatve, jih niso dolžni ponovno prijaviti v stečajnem postopku.

O morebitni prodaji dolžnika odloči stečajni senat samo pod pogojem, da se s tem dosežejo ugodnejši pogoji za poplačilo upnikov. Stečajni senat mora priskrbeti mnenje upniškega odbora in stečajnega upravitelja ter odločiti na podlagi ocene oziroma izvedeniškega mnenja.

Družbo se praviloma proda na javni dražbi ali z zbiranjem ponudb. Stečajni dolžnik se izroči kupcu, potem ko kupec plača kupnino na podlagi posebnega sklepa stečajnega senata. Po plačilu kupnine se stečajni postopek ustavi zoper pravno osebo, nadaljuje pa se zoper stečajno maso, iz katere se poplačujejo upniki.

Prodaja dolžnikovega premoženja je glavna naloga stečajnega upravitelja in se opravi na javni dražbi. Zato se oblikuje izklicna cena, za katero pa je potrebno pridobiti podatke o dejanski vrednosti stvari in pravic, ki sestavljajo dolžnikovo premoženje. Iz kupnine od prodaje dolžnikovega premoženja se najprej poplačajo ločitveni upniki, katerih terjatve in ločitvene pravice so priznane. V nadaljevanju se iz kupnine poplačajo stečajni stroški in z njimi izenačene terjatve, kamor sodijo: plače in nadomestila plač za obdobje zadnjih treh mesecev pred začetkom stečajnega postopka, odškodnine za poškodbe pri delu, ki jo je delavec utrpel pri dolžniku in poklicne bolezni, nadomestila plač za čas neizrabljenega rednega letnega dopusta za tekoče koledarsko leto in neizplačane odpravnine, kot so zaposlenim pripadle po predpisih, ki urejajo delovna razmerja, vendar največ v višini, kot je določena za presežne delavce ter terjatve tistih upnikov, ki so nastale med postopkom prisilne poravnave oziroma stečaja, na podlagi pravnih poslov, potrebnih za nadaljevanje proizvodnje. Ostane razdelitvena masa, podlaga za njeno razdelitev in poplačilo upnikov po vrstnem redu pa je osnutek za glavno razdelitev, ki ga pripravi stečajni upravitelj, sprejme pa stečajni senat.

6.2. OBLIKOVANJE STEČAJNE MASE

Z začetkom stečajnega postopka se oblikuje stečajna masa, iz katere se enako in sorazmerno poplačajo vsi dolžnikovi upniki. Pri oblikovanju stečajne mase pri fizični osebi je posebnost, da prejema stalne prejemke (plača, pokojnina, nadomestila), ki v času trajanja stečajnega postopka tvorijo – poleg premoženja iz popisa premoženja – stečajno maso. Sodišče mora s sklepom o izterjavi stalnih prejemkov določiti, kolikšen del plače ali drugega stalnega prejemka je izplačevalec dolžan plačati na račun upravitelja. Sodišče sprejme sklep o zasegu denarnega dobroimetja in naloži banki, da prenese denarna sredstva v dobro računa upravitelja.

Za oblikovanje stečajne mase je odgovoren stečajni upravitelj.

V skladu z načelom univerzalnosti stečajni dolžnik jamči za svoje dolgove z vsem svojim premoženjem, s katerim razpolaga. Iz celotnega premoženja, to so predvsem sredstva za proizvodno, in druga sredstva, ki imajo premoženjsko vrednost, kakor tudi dolžnikove terjatve in druge njegove materialne pravice, se z dnem, ko se začne stečajni postopek oblikuje stečajna masa. __

Oblikovanje stečajne mase je namenjeno sorazmerno enakomernemu poplačilu upniških terjatev. Iz stečajne mase se izvzamejo stvari ki jih zakon posebej določa. Celotni stečajni postopek pa je opredeljen tako, da se premoženje stečajnega dolžnika, ne glede na to ali gre za premičnine ali nepremičnine, spremeni v denarno vrednost, ki je namenjena plačilu stroškov in plačilu upnikom. V stečajno maso osebnih družb se šteje tudi premoženje osebno odgovornih družbenikov. Če je dolžnik podjetnik posameznik, gre v stečajno maso vse premoženje, ki ga ima ob začetku stečajnega postopka.

7. PRENEHANJE DELA DELAVCEV

Začetek stečajnega postopka je zakonski razlog za prenehanje delovnega razmerja vseh dolžnikovih delavcev. V stečajnem postopku se praviloma ustavi tudi poslovna dejavnost dolžnika. O prenehanju delovnega razmerja dolžnikovih delavcev mora stečajni

upravitelj obvestiti pristojni organ za zaposlovanje zaradi uveljavljanja njihovih pravic na podlagi zakona v primeru nezaposlenosti.

Zakon pa dovoljuje, da stečajni upravitelj za izvršitev potrebnih nalog med stečajnim postopkom sklene s potrebnim številom delavcev delovna razmerja za določen čas. Plače teh delavcev in nagrade odvetnikom se štejejo v stroške stečajnega postopka.

Položaj delavcev, ki jim je delovno razmerje prenehalo zaradi stečaja pa je ugodnejši od položaja upnikov, saj zakon določa prednost pri razdelitvi stečajne mase za osebne dohodke v višini izhodiščnih plač, določenih s kolektivno pogodbo. Te tejatve delavcev se poravnajo kot stroški stečajnega postopka.

8. UGASNITEV DOLŽNIKOVIH RAČUNOV

Z dnem začetka stečajnega postopka prenehajo poslovne funkcije in s tem v zvezi prenehajo poslovne funkcije in s tem v zvezi tudi ugasnejo dolžnikovi računi pri organizaciji, ki opravlja plačilni promet za dolžnika. Prenehajo tudi pravice tistih, ki so pooblaščen za razpolaganje z dolžnikovim premoženjem.

Za potrebe stečajnega postopka in na zahtevo stečajnega upravitelja organizacija, ki opravlja za dolžnika posle plačilnega prometa, odpre nov račun, preko katerega bo potekalo poslovanje stečajnega dolžnika v času stečajnega postopka. Morebitna denarna sredstva z dolžnikovega računa se prenesejo na nov račun, s katerim razpolaga stečajni upravitelj.

9. ZAPADLOST TERJATEV IN SPREMEMBA NEDENARNIH TERJATEV

Začetek stečaja ima posledice na obstoječa, pa še ne realizirana obligacijska razmerja, v katera je stopil stečajni dolžnik pred začetkom stečaja. To velja zlasti velja za razmerja, ko je nastopila obveznost za stečajnega dolžnika. (do začetka stečajnega postopka še ni dospela ali pa še ni zapadla). Zakon posega v to razmerje toliko, da določa, da vse še nedospele oziroma še nezapadle terjatve upnikov štejejo z dnem začetka stečaja za zapadle.

Tako zakonsko določilo je nujno zaradi enakosti obravnavanja vseh upnikov. Upniške nezapadle nedelarne terjatve proti dolžniku se spremenijo v denarne terjatve po cenah na dan začetka stečajnega postopka.

Začetek stečajnega postopka ne vpliva na tek obresti, ne glede, ali gre za zamudne ali za pogodbene obresti. Za nedospele terjatve tečejo zakonite zamudne obresti od začetka postopka. _

10. PRODAJA STEČAJNEGA DOLŽNIKA

Zakon posebej ureja možnost prodaje dolžnika kot celote. Stečajni senat mora priskrbeti mnenje upniškega odbora in stečajnega upravitelja ter odločiti na podlagi ocene ali izvedeniškega mnenja, da se dolžnik proda kot pravna oseba.

Sodišče proda podjetje dolžnika praviloma na javni dražbi ali pa z zbiranjem ponudb. Prodaja dolžnikovega podjetja se sme odrediti samo, če se s tem dosežejo ugodnejši pogoji za poplačilo upnikov. Pogodbo o prodaji sklne stečajni upravitelj kot zastopnik stečajnega

dolžnika. Stečajni dolžnik se izroči kupcu, potem ko kupec plača kupnino na podlagi posebnega sklepa stečajnega senata. Sredstva iz prodaje gredo v stečajno maso iz katere se poplačajo upniki.

Po plačilu kupnine se stečajni postopek ustavi zoper pravno osebo, nadaljuje pa se zoper stečajno maso.

Ob nakupu odločbe o prenehanju dela delavcev ostanejo v veljavi, vendar imajo delavci, ki jim je delovno razmerje prenehalo zaradi stečaja prednost pri prodanem dolžniku.

11. VNOČEVANJE DOŽNIKOVEGA PREMOŽENJA

Vsa sredstva dolžnika se vnovčijo s tem, da se praviloma prodajajo na javni dražbi, ali z zbiranjem ponudb, ali pa z neposredno pogodbo. Potrebno je upoštevati, da gre za posebno prodajo, ki je urejena z zakonom in so izključeni vsi zahtevki, temelječi na močnejši pravici tretjega ali ne dobrovernosti kupca.

Pred dnem odreditve prodaje je treba oceniti dejansko vrednost stvari in pravic, ki so predmet prodaje, prodajno ceno pa določi stečajni senat po predhodnem mnenju stečajnega upravitelja in upniškega odbora.

Izklicna cena ne sme biti nižja od polovice ocenjene vrednosti. Zakon podrobneje določa vsebino sklepa, s katerim se uredita prodaja in postopek same prodaje premoženja dolžnika. (152. člen ZPPSL)

12. POPLAČILO UPNIKOV

Preden se začnejo poplačevati upniki, se izloči iz stečajne mase znesek, ki je potreben za izplačilo stroškov stečajnega postopka. Preostala stečajna masa se imenuje razdelitvena masa. Za zavarovanje izplačila prerokanih terjatev se izloči iz razdelitvene mase sorazmerni del sredstev za upnike, ki so za uveljavitev svoje terjatve pravočasno začeli postopek. Ostali dolgovi dolžnika se poplačajo sorazmerno, še prej pa se iz razdelitvene mase izplačajo plače delavcev v višini izhodiščnih plač določenih s kolektivno pogodbo in sicer do dneva ko je bil začel stečajni postopek. Terjatve tistih upnikov, ki so nastale med postopkom prisilne poravnave na podlagi pravnih poslov potrebnih za nadaljevanje proizvodnje oziroma tekočega poslovanja se poplačajo v celoti in imajo enak status kot stroški stečajnega postopka. Podlaga za razdelitev in poplačilo upnikov je osnutek za glavno razdelitev, ki mora vsebovati naslednje podatke o:

- višini denarnih sredstev, namenjenih za razdelitev
- upnikih
- višini priznanih terjatev in
- upnikih, za katere se v glavni delitvi zagotovi rezervacija v višini njihovih terjatev.

12.1. IZLOČITVENE, LOČITVENE IN IZPODBOJNE PRAVICE UPNIKOV

Vsa sredstva oblikujejo stečajno maso, vendar zakon upnikom, ki imajo na sredstvih stečajne mase zastavno ali lastninsko pravico omogoča posebne pogoje. Zakon v takem primeru priznava pravico upniku da zahteva izločitev svojih sredstev iz stečajne mase (IZLOČITVENA PRAVICA), ali pa da se posebej poplača iz zastavljenih stvari (LOČITVENA PRAVICA). Določeni postopki in dejanja dolžnika pred stečajem , zlasti razpolaganje s premoženjem dolžnika, pa se lahko izpodbijajo(IZPODBOJNE PRAVICE).

13. PRISILNA PORAVNAVA V STEČAJU

Med stečajnim postopkom lahko stečajni upravitelj, delničarji oziroma družbeniki, katerih družba je v stečaju, vložijo predlog za začetek postopka prisilne poravnave. Sodišče o takšnem predlogu odloča na podlagi mnenja upniškega odbora in stečajnega upravitelja. Pri tem morajo biti izpolnjeni pogoji, ki sicer veljajo za začetek postopka prisilne poravnave(172. člen ZPPSL)

13.1. SKRAJŠANI POSTOPEK STEČAJA

Zakon ureja skrajšani postopek stečaja, če je stečajna masa manjše vrednosti. Skrajšani postopek stečaja je možen pri stečajnem dolžniku, katerega premoženje ne presega vrednosti desetih milijonov tolarjev, to je stečaj manjše vrednosti. Odločitev o skrajšanem stečajnem postopku sprejme senat, lahko je to takoj ob podanem predlogu, ali pa med samim stečajnim postopkom. Če pa se med samim skrajšanim stečajnim postopkom ugotovi, da stečajna masa presega deset milijonov tolarjev, pa se opravi redni stečajni postopek.

Bistveno za skrajšan stečajni postopek je, da postopka ne vodi stečajni upravitelj, ampak izvršilni organ, ki tudi naredi popis stečajne mase.

14. OŠKODOVANOST S STEČAJI

V Sloveniji je škoda povzročena s stečaji enkrat večja, kot v ZDA. To nam pokažejo analize gospodarstva. Oškodovanci so predvsem zaposleni in družba. Med upniki so najbolj oškodovani zaposleni in dobavitelji , vodstva podjetja pa ne.

Podatek, da je bilo od sprejetja zakona o podjetjih konec leta 1988 pa do konca leta 1991 uvedenih 186 stečajev, od tega kar 150 nad družbenimi podjetji, poleg tega pa še 56

likvidacij, nam ne pove veliko. Pravo sliko problema dobimo šele, če ugotovljamo, kolikšen delež vseh podjetij predstavljajo podjetja, nad katerimi je bil izvršen stečaj.

Če domnevamo, da so pri nas podjetja s skrajšanim časom poslovanja predvsem zasebna podjetja, ki praviloma nimajo zaposlenega nobenega ali enega delavca in primerjamo obseg stečajev uvedenih nad družbenimi podjetji, ki so zaradi svoje velikosti in trajanja poslovanja manj rizična skupina v svetovnih statistikah, ugotovimo, da pri nas ni tako. Delež stečajev podjetij ki ne sodijo v rizično skupino je pri nas mnogo višji kot v svetu.

Ti podatki so pomembni iz vsaj dveh vidikov:

- delež stečajev v podjetjih ki predstavljajo pomemben del gospodarstva je večji kot je v svetu,
- da je s stečaji povzročena škoda po vsej verjetnosti večja kot je ugotovljena škoda zaradi stečajev v svetu.

14.1. STROŠKI STEČAJA

Če želimo opredeliti s stečaji povzročeno škodo v narodnem gospodarstvu, moramo upoštevati:

- stroške povzročene z uvedbo stečaja,
- škodo povzročeno zaradi uvedbe stečaja,
- povzročeno škodo čeprav stečaj nad podjetjem ni uveden,
- povzročeno škodo, ker stečaj nad posameznim podjetjem ni uveden.

Sama uvedba stečaja povzroča stroške, ki se jim je mogoče izogniti, če je mogoče cilje, zaradi katerih se uvaja stečajni postopek, dosegati na druge načine-predvsem z izvensodnimi poravnami. Kolikor tako stečajni postopek kot sporazum z upniki in nadaljevanje poslovanja omogočata enako poplačilo, je iz vidika gospodarstva in dolžnika ugodnejše, če upnik pristaja na sporazumno poravnavo obveznosti izven stečajnega postopka in s tem omogoči dolžniku, da poravna svoje obveznosti brez dodatnih stroškov, ki bi nastali z uvedbo stečaja. Pogosto pa se udeleženci v takšnih situacijah obnašajo drugače, kot bi jim to narekovala ekonomska pravila. Predvsem zato, ker mislijo da bodo kljub stroškom stečajnega postopka lahko pridobili druge formalne koristi in pravice, povsem verjetno na škodo drugih udeležencev v postopku.

Stroški stečaja zajemajo:

1. Neposredne stroške, ki vsebujejo vse oblike administrativnih stroškov in dejanskih izdatkov povezanih s samo izpeljavo postopka likvidacije ali poskusa reorganizacije podjetja v težavah. V te stroške so zajeti tudi stroški prijave stečaja, stroški pravnih, računovodskih in drugih storitev. Statistične analize pokažejo, da znašajo posredni stroški v primeru srednje velikega podjetja 21% zneska namenjenega za poplačilo upnikov. (Vir : Statistični urad RS).
2. Posredne stroške, ki nastanejo kot posledica izgube ugleda podjetja zaradi stečaja. Poslovni partnerji izgubijo zaupanje v podjetje, kupci iščejo druge dobavitelje, dobavitelji so manj zainteresirani za dobavo, zaposleni, še posebej tisti z najboljšimi kvalifikacijami pa pričnejo iskati drugo zaposlitev. Vsa te stroške je težko izračunati, vendar se ugotavlja, da so opazno višji kot neposredni stroški.

15. DOLŽINA TRAJANJA STEČAJNEGA POSTOPKA

Na stroške stečaja pa bistveno vpliva tudi dolžina trajanja stečajnega postopka, saj se stroški vedno večajo. Prav zato skušajo v svetu s spremembami stečajne zakonodaje doseči skrajšanje stečajnega postopka. Čas trajanja stečajnega postopka je v povprečju od 14 do 17 mesecev. Čeprav je videti, kot da pri nas stečaji trajajo veliko dlje, je prav nasprotno. V Sloveniji je čas trajanja stečajnega postopka povprečno le 9 mesecev. Vendar pa med nezaključenimi stečaji najdemo tudi take, ki se vlečejo že več kot dve leti, to naj bi bila zgornja meja trajanja stečajnega postopka. Poleg čisto formalnih razlogov in opcij se najdejo razlogi za zavlačevanja stečaja. Neznanje upnikov, poskusi povezanih podjetij vplivati na potek stečajnega postopka z zavlačevanjem posameznih faz, nezmožnost prodaje podjetja zaradi finančno nezmožnih kupcev ali ker kupcev sploh ni, zemljiško knjižna neurejenost, so razlogi, ki jih sodniki in stečajni upravitelji najpogosteje navajajo za dolgo trajanje stečajnega postopka. Ti razlogi so predvsem odraz splošne družbene situacije, manj pa načina dela, sposobnosti ali nesposobnosti stečajnih upraviteljev ali sodnikov, ki pa jih predvsem mediji in udeleženci stečajnega postopka radi navajajo kot krivce za nastalo situacijo. Kljub temu, pa je treba k samemu času trajanja stečajnega postopka prišteti še čas od predloga do same uvedbe stečaja, ki pa traja več mesecev. Prav ta čas pa je najbolj kritičen za stečajnega dolžnika, ki se mu v razmerah popolne nelikvidnosti ustavlja proizvodnja in s tem povzroča direktna škoda, in za upnike, ki se jim zmanjšuje stečajna masa.

16. POVZROČENA ŠKODA, KER STEČAJ NAD PODJETJEM NI UVEDEN

Posledice odlaganja stečajev v primeru, da podjetje po ekonomskih in pravnih merilih izpolnjuje pogoje za stečaj, so lahko hujše kot bi bile, če bi se stečaj normalno začel in zaključil, oziroma če bi bil z upniki dosežen nekak sporazum.

Kadar predlog za stečaj ni vložen, se dolžniki znajdejo v kočljivi situaciji, ki jim ne omogoča ukrepanja: upniki zahtevajo plačila, za popuščanje in razgovore niso dovzetni, blokada se nadaljuje in se celo veča. Namesto takojšnjega reševanja ključnih problemov v poslovanju pride do zavlačevanja, dodatnega zadolževanja in v končni fazi do propada podjetja saj prevelikega neskladja med terjatvami in obveznostmi ni mogoče več sanirati. Podjetja z visoko stopnjo nelikvidnosti ne plačujejo nobenih obveznosti do družbenopolitične skupnosti, kar ogroža zagotavljanje normalnega poslovanja v družini dejavnostih (zdravstvo, šolstvo) in onemogoča izvajanje politiko zaposlovanja. V podjetjih s trajno nelikvidnostjo se osebni dohodki ne izplačujejo ali pa se izplačujejo z veliko zamudo, kar veča socialne stiske.

V času nelikvidnosti ni zavarovan interes upnika, tako da imata lastnik in management dejansko proste roke pri ravnanju s sredstvi, pogosto tudi na račun in v škodo upnika.

Viri:

-Finance

-Predlog zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju; Zakon o izvršbi in zavarovanju; Šime Ivanjko - pravna fakulteta Maribor

-http://www.gzs.si/slo/storitve/poslovne_informacije/pravna_podrocja_in_predpisi/statusno_pravo/prenehanje_gospodarskih_druz

http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r05/predpis_ZAKO295.html

-http://www2.gov.si/zak/zak_vel.nsf/zakposop/1993-01-2464?OpenDocument

-Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL) Ur.l. RS, št. 74/1994 Odl.US,

[8/1996](#) Odl.US: U-I-114/95, [25/1997](#)-ZJSRS, [39/1997](#), [1/1999](#)-ZNIDC, [52/1999](#), [101/2001](#)

Odl.US: Up-148/01, [42/2002](#)-ZDR, [58/2003](#)-ZZK-1, [10/2006](#) Odl.US: U-I-253/04-11,

[126/2007](#)-ZFPIPP